

พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558

จุฬาพัฒน์ ช่างเกต
วิทยากรปฏิบัติการ
กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย

บทความนี้ใช้เพื่อนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

รายการเจตนารมณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558

จุฬาพัฒน์ ช่างเกตุ
 วิทยากรปฏิบัติการ
 ผู้เรียบเรียง

บทนำ

ในระบอบการปกครองประชาธิปไตยของประเทศไทยบัญญัติไว้ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล¹ ซึ่งเป็นบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติไว้ในมาตราที่ 3 โดยประชาชนถือได้ว่าเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพตามหลักการของประชาธิปไตย หลักการสำคัญในปกครองระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องยึดถือ คือ หลักความเสมอภาคของประชาชนที่เท่าเทียมกัน หลักสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในการกระทำการสิ่งใดจะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย หลักนิติธรรม คือ การที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้กฎหมายต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ หลักการใช้เหตุผลที่มีการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานและการยอมรับมติของเสียงข้าง ไม่ละเลยและเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย และหลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งในทางการเมืองนั้นประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน เช่น การเลือกตั้งประชาชนทุกระดับทุกอาชีพทุกคนมีหนึ่งสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศ การออกเสียงประชามติ การร้องทุกข์ รวมไปถึงสิทธิในการชุมนุมสาธารณะอย่างสงบเพื่อเรียกร้องให้ภาครัฐรับฟังและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ

ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมักจะพบเห็นการแสดงออกโดยการชุมนุมมาตลอด และที่ผ่านมาในประเทศไทยเองนั้นเกิดการชุมนุมและเดินประท้วงขึ้นมาหลายครั้ง การชุมนุมโดยการเรียกร้องให้ภาครัฐช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชน ซึ่งผู้ที่มาร่วมชุมนุมมักจะมีความรู้สึกและอารมณ์ที่คับข้องใจ อาจใช้ถ้อยคำหยาบคาย บางครั้งอาจกระทบกระทั่งกันระหว่างผู้ชุมนุมสองฝ่าย หรือผู้ชุมนุมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ จนหลายครั้งลงท้ายด้วยความรุนแรง ถึงแม้ว่ากฎหมายจะกำหนดสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะไว้ แต่การชุมนุมในวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตย

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 , มาตรา 3 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): หน้า 3

ที่ถูกต้องควรมีกฎ ระเบียบ และแนวทางที่ต้องกำหนดไว้เพื่อให้การชุมนุมไม่ลงท้ายด้วยความรุนแรง และลิดรอนสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 44 บัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ² และยังมีการตราพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2558 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ มีหลักการสำคัญเพื่อกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย มีความปลอดภัยและไม่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นตลอดจนเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ และสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558

เจตนารมณ์และเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 นั้นเพื่อกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ โดยควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิในการชุมนุมสาธารณะให้ชัดเจนและสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเป็นภาคี ทั้งนี้ เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย ไม่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ มีความปลอดภัยสาธารณะ รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีตลอดจนสุขอนามัยของประชาชนหรือความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ และไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

นิยามความหมาย

พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ”³ หมายถึง การชุมนุมของบุคคลใดในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าจะชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่ “ผู้จัดการชุมนุม” หมายถึง ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะ และให้หมายความรวมถึงผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะ และผู้ที่เชิญชวนหรือนัดให้ผู้อื่นมาเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะโดยแสดงออกหรือ

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 , มาตรา 44 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): หน้า 12

³ พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558, มาตรา 4 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 132 ตอนที่ 63 ก (14 กรกฎาคม 2558): หน้า 20.

มีพฤติการณ์ทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น “ผู้ชุมนุม” หมายความรวมถึงผู้จัดการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะไม่ว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะนั้นตามคำเชิญชวนหรือการนัดของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

ขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย

การบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดยกเว้นไม่ใช้บังคับแก่การชุมนุมสาธารณะ ในการชุมนุมดังต่อไปนี้

1. การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี
2. การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. การชุมนุมเพื่อแสดงมหรสพ กีฬา ส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น
4. การชุมนุมภายในสถานศึกษา
5. การชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือการประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ
6. การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง ในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

เสรีภาพในการชุมนุมตามหลักการของกฎหมาย

การชุมนุมสาธารณะเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ทางการเมืองที่ผ่านมานั้นมักเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นบ่อยครั้ง และเพื่อหลีกเลี่ยงความรุนแรงพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 จึงกำหนดหลักการพื้นฐานของการชุมนุมสาธารณะไว้ดังนี้

1. การชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ
2. ห้ามจัดการชุมนุมสาธารณะในรัศมีหนึ่งร้อยห้าสิบเมตรจากพระบรมมหาราชวัง พระราชวังวังของพระรัชทายาทหรือของพระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป พระราชินีเวศน์ พระตำหนักหรือจากที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประทับหรือพำนัก หรือสถานที่พำนักของพระราชอาคันตุกะ และห้ามจัดการชุมนุมสาธารณะภายในพื้นที่รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล และศาลยกเว้นแต่จะมีการจัดสถานที่ให้ใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะภายในพื้นที่นั้น ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยสาธารณะและความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นหลัก
3. การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออก หรือรบกวนการปฏิบัติงานหรือการใช้บริการในสถานที่ดังต่อไปนี้

- 3.1 สถานที่ทำการหน่วยงานของรัฐ
- 3.2 ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ
- 3.3 โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน
- 3.4 สถานที่ทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ หรือสถานที่ทำการองค์การระหว่างประเทศ
- 3.5 สถานที่อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หน่วยงานรัฐอาจอนุญาตให้มีการจัดการชุมนุมสาธารณะได้ซึ่งต้องจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะที่ไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนในสถานที่สาธารณะอื่น

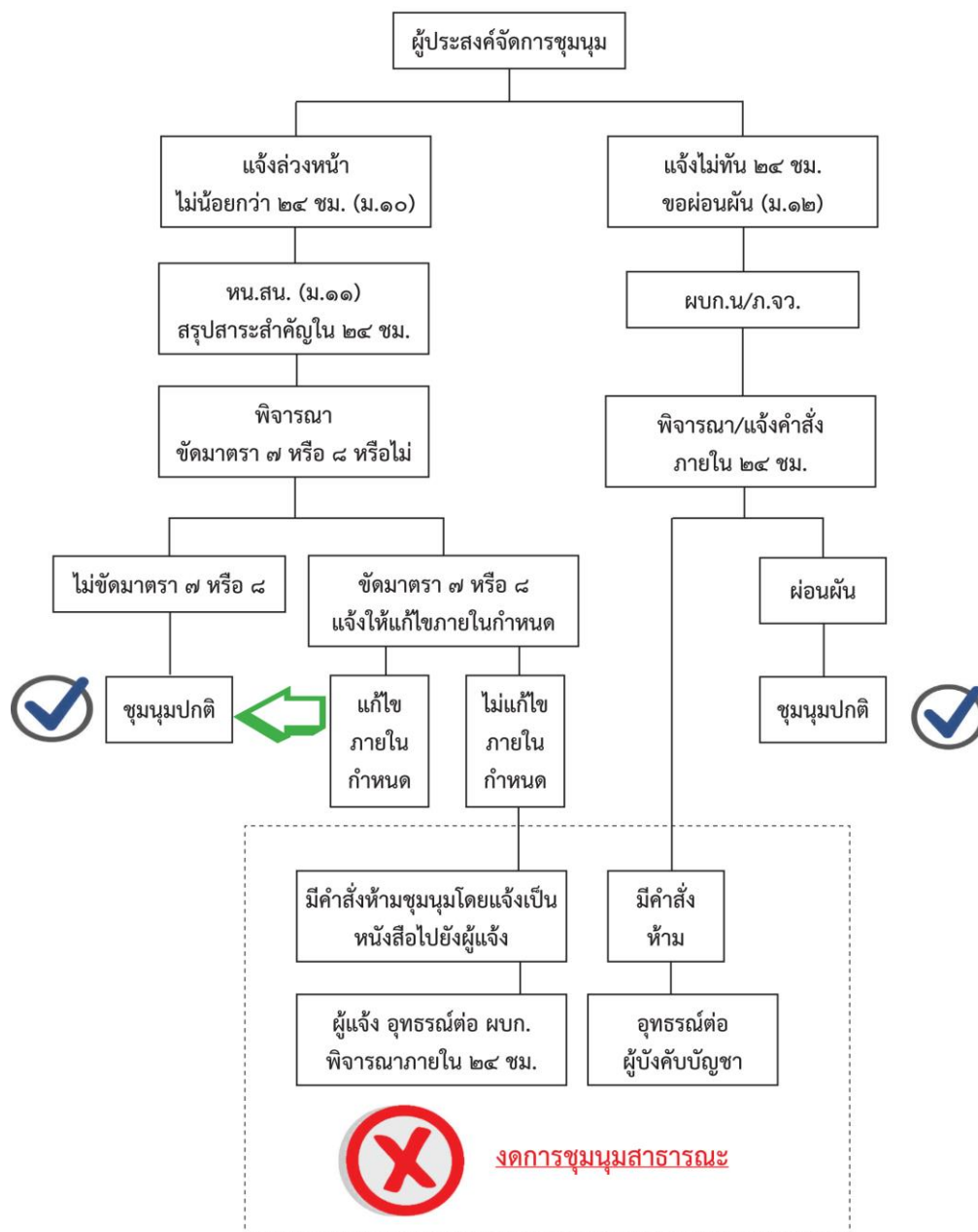
การขออนุญาตจัดการชุมนุมสาธารณะ

ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะจะต้องแจ้งการชุมนุมต่อหัวหน้าสถานีตำรวจในท้องที่ที่จะชุมนุมสาธารณะทราบก่อนการชุมนุม ไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง กรณีไม่สามารถแจ้งการชุมนุมได้ภายในเวลาที่กำหนด จะต้องยื่นคำขอผ่อนผันต่อผู้บังคับการตำรวจผู้รับผิดชอบพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดในกรณีอยู่ในเขตจังหวัดอื่น ซึ่งการแจ้งโดยขอผ่อนผันนี้จะต้องแจ้งก่อนการชุมนุมและให้แจ้งต่อผู้บังคับการตำรวจไม่ใช่หัวหน้าสถานีตำรวจ โดยในการแจ้งการชุมนุมนั้น ผู้แจ้งจะต้องแจ้งวัตถุประสงค์ในการชุมนุมสาธารณะวัน ระยะเวลา และสถานที่ที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะให้หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะทราบ เมื่อการแจ้งการชุมนุมแล้วหากผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมเป็นการจัดการชุมนุมในที่ห้ามจัดการชุมนุมดังกล่าวข้างต้น หรือ อาจกีดขวางทางเข้าออกของสถานที่ราชการที่ให้บริการประชาชน ให้ผู้รับแจ้งดำเนินการแจ้งให้ผู้จัดการชุมนุมให้แก้ไข ถ้าผู้จัดการชุมนุมไม่แก้ไขผู้รับแจ้งจะสามารถสั่งห้ามการชุมนุมได้ กรณีผู้จัดการชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งห้ามชุมนุมดังกล่าวให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาของผู้รับแจ้งและให้ผู้บังคับบัญชาที่รับอุทธรณ์จะต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งในระหว่างที่มีการอุทธรณ์นั้นห้ามจัดการชุมนุมสาธารณะ หากฝ่าฝืนถือเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปขั้นตอนการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

1. กรอกแบบฟอร์มแจ้งการชุมนุมซึ่งสามารถแจ้งได้ 3 ช่องทาง คือ แจ้งเป็นหนังสือโดยตรง แจ้งทางโทรสาร แจ้งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
2. แจ้งสถานีตำรวจท้องที่ที่จะชุมนุมก่อน 24 ชั่วโมง
3. รับหนังสือสรุปสาระสำคัญการชุมนุมจากตำรวจภายใน 24 ชั่วโมง หลังแจ้งการชุมนุม
4. สามารถชุมนุมได้การกฎหมาย

แผนภูมิ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ

ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะมีหน้าที่ตามกฎหมายดังนี้

1. ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
2. ดูแลการและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะไม่ให้ขัดขวางต่อประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดูแลและรับผิดชอบต่อผู้ชุมนุมปฏิบัติตามกฎหมาย
3. แจ้งให้ผู้ชุมนุมทราบถึงหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา 16 และเงื่อนไขคำสั่งของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ
4. ให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ
5. ไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมในการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา 16
6. ไม่ปราศรัยหรือจัดกิจกรรมในการชุมนุมโดยใช้เครื่องขยายเสียงในระหว่างเวลา 24.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น
7. ไม่ใช้เครื่องขยายเสียงด้วยกำลังไฟฟ้าที่มีขนาดหรือระดับเสียงตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติประกาศกำหนด โดยประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ประกาศไว้ เรื่อง กำหนดระดับเสียงของเครื่องขยายเสียงที่ใช้ในการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดไว้ว่าห้ามมิให้ใช้เครื่องขยายเสียงในการชุมนุมสาธารณะอันเป็นการรบกวนผู้อื่น โดยกำหนดระดับเสียงรบกวนเท่ากับ 10 เดซิเบลเอ วิธีการวัดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

หน้าที่ของผู้เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะ

ผู้เข้าร่วมชุมนุมสาธารณะมีหน้าที่ตามกฎหมายดังนี้

1. ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นที่ชุมนุมหรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามเหตุอันควร
2. ไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง เว้นแต่เป็นการแต่งกายตามปกติประเพณี
3. ไม่พาอาวุธ ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน หรือสิ่งทีอาจนำมาใช้ได้อย่างอาวุธ เข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีสิ่งนั้นติดตั้งหรือไม่
4. ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหาย ทำลาย หรือกระทำการใด ๆ ให้ทรัพย์สินของผู้อื่นใช้การไม่ได้
5. ไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ
6. ไม่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น

7. ไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะ และการดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น

8. ไม่เดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ

9. ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุม จะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้แจ้งล่วงหน้าต่อหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น

10. ผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้ต่อผู้รับแจ้ง หากผู้จัดการชุมนุมประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุมต่อไป ให้แจ้งขอขยายระยะเวลาการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนสิ้นสุดระยะเวลาแจ้งขอการชุมนุมที่ขออนุญาตไว้

การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

1. การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชน การดูแลการชุมนุมสาธารณะและการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 จึงกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะไว้ดังนี้

1.1 อำนาจความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเป็นสถานที่ชุมนุมตามที่ขออนุญาต

1.2 รักษาความปลอดภัย อำนาจความสะดวก หรือบรรเทาเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ชุมนุม

1.3 รักษาความปลอดภัยหรืออำนาจความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุม

1.4 อำนาจความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

1.5 กำหนดเงื่อนไขหรือคำสั่งให้ผู้จัดการชุมนุม ผู้ชุมนุม หรือผู้อยู่ภายในสถานที่ชุมนุมต้องปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุม

ในการปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะอาจมีคำสั่งให้ปิดหรือปรับเส้นทางจราจรเป็นการชั่วคราวได้เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนหรือการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

2. เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะและข้าราชการตำรวจซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลการชุมนุมสาธารณะต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีทักษะ ความเข้าใจ และความอดทนต่อสถานการณ์ การชุมนุมสาธารณะและต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด

3. ช่วงเวลา ก่อน ระหว่าง และภายหลังการชุมนุมสาธารณะ ให้สำนักงานตำรวจ แห่งชาติและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะเพื่อให้ ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับ เส้นทางจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

4. ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อความไม่สงบ การนำอาวุธ เข้ามาในสถานที่ชุมนุม จัดการชุมนุมโดยมิได้รับอนุญาตหรือในสถานที่ต้องห้าม กีดขวางทางเข้าออก หรือรบกวนการปฏิบัติงานหรือการบริการในสถานที่ทำการสาธารณะ หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ของผู้จัดการชุมนุม ผู้ชุมนุมสาธารณะ ไม่เลิกชุมนุมตามเวลาที่กำหนดอนุญาต ให้เจ้าพนักงานดูแล การชุมนุมสาธารณะดำเนินการประกาศกำหนดให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนดนี้

กรณีผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามการประกาศกำหนดให้เลิกการชุมนุมภายใน ระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะร้องขอต่อศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดที่มี เขตอำนาจเหนือสถานที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น ซึ่งในระหว่างรอคำสั่งศาลให้เจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตาม แผนหรือแนวทางการดูแลการชุมนุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ ซึ่งแผนหรือแนวทางการดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวต้องกำหนดให้เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้ กำลังหรือในกรณีที่ไม่มีอาจหลีกเลี่ยงการใช้กำลังได้ ให้ใช้กำลังและเครื่องมือควบคุมฝูงชนได้เพียงพอที่ จำเป็น และการดำเนินการของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะตามกฎหมายต้องไม่ตัดสิทธิของ ผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลหรือศาล จังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือสถานที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุม

มาตรการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

เพื่อให้การดูแลการชุมนุมสาธารณะเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย เจ้าหน้าที่อาจ พิจารณาให้มีมาตรการใดมาตรการหนึ่ง หรือหลายมาตรการประกอบกันเพื่อรักษาความปลอดภัยการ ชุมนุมสาธารณะได้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ แนะนำการปฏิบัติในการชุมนุมสาธารณะ
2. การตรวจค้นบุคคล ยานพาหนะ
3. การจัดเจ้าหน้าที่ตรวจตราบริเวณสถานที่ชุมนุมสาธารณะ

4. การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นบริเวณรอบสถานที่ประชุมชุมนุมสาธารณะ

5. การกำหนดเงื่อนไขหรือคำสั่ง เพื่ออำนวยความสะดวก การรักษาความปลอดภัย การบรรเทาเหตุเดือดร้อนรำคาญ ตลอดจนการจัดการจราจรและการขนส่ง

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในการชุมนุมสาธารณะ

การชุมนุมสาธารณะในประเทศไทยในปัจจุบันหลายต่อหลายครั้งที่เกิดความรุนแรง การใช้กำลัง ใช้อาวุธ เข้ามาต่อสู้กันระหว่างสองฝ่ายสร้างความเสียหายให้กับสถานที่ และละเมิดสิทธิของผู้อื่น การชุมนุมสาธารณะที่ก่อให้เกิดความรุนแรงเกิดจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ระดับความเดือดร้อนของปัญหาที่มาเรียกร้อง ยิ่งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมีความรุนแรงมาก ยิ่งทำให้ผู้ชุมนุมมีอารมณ์โกรธอย่างรุนแรงพร้อมที่จะระบายออกมาด้วยการก่อความรุนแรงแบบต่าง ๆ หากปัญหาของประชาชนไม่ได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว

2. การพกพาอาวุธเข้ามาในสถานที่ชุมนุม ในพื้นที่ชุมนุมที่มีความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายผู้ร่วมชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ หรือฝ่ายผู้ชุมนุมสองฝ่ายหากมีการพกพาอาวุธเข้ามาในพื้นที่ชุมนุมประกอบกับอารมณ์ของผู้ร่วมชุมนุมยิ่งทำให้เป็นเครื่องสนับสนุนให้นำอาวุธเข้ามาต่อสู้กัน

3. การชุมนุมสาธารณะที่ผู้ชุมนุมที่มีความคิดเห็นต่างกันมาเจอกัน ทำให้เกิดการโต้เถียง ด่าทอ หรือใช้อาวุธเข้าทำร้ายกัน

4. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่มีความรุนแรงเกินไป หรือปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ชุมนุมทั้งสองฝ่ายอย่างไม่เสมอภาค ทำให้ผู้ชุมนุมอีกฝ่ายเกิดความโกรธแค้นและไม่ได้รับความเป็นธรรมและมองว่าฝ่ายอื่นทำได้แต่ทำไมฝ่ายของตนทำไม่ได้

5. การมีบุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้ไม่หวังดีเข้ามาร่วมชุมนุมเพื่อสร้างความรุนแรงจนทำให้เกิดเหตุการณ์บานปลาย

บทกำหนดโทษ

1. ผู้ฝ่าฝืนจัดการชุมนุมสาธารณะในรัศมี 150 เมตรจากพระบรมมหาราชวัง พระราชวังวังของพระราชทายาทหรือของพระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป พระราชินีเวศน์ พระตำหนักหรือจากที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท พระบรมวงศ์ตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าฟ้าขึ้นไป หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประทับหรือพำนัก หรือสถานที่พำนักของพระราชอาคันตุกะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. ผู้ฝ่าฝืนจัดการชุมนุมสาธารณะภายในพื้นที่ของรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล และศาล ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีจำเป็นเพื่อรักษาความปลอดภัยสาธารณะและความสงบเรียบร้อยของประชาชนอาจมีประกาศจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายประกาศห้ามชุมนุม

ในรัศมีไม่เกินห้าสิบลเมตรรอบสถานที่ดังกล่าวได้ โดยจะต้องคำนึงถึงจำนวนของผู้เข้าร่วมชุมนุมและพฤติการณ์ในการชุมนุมด้วย

3. ผู้ฝ่าฝืนการชุมนุมสาธารณะโดยการกีดขวางทางเข้าออกหรือรบกวนการปฏิบัติงานหรือการใช้บริการของสถานที่ทำการหน่วยงานรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ สถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา ศาสนสถาน สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ สถานที่ทำการองค์การระหว่างประเทศ หรือสถานที่อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ผู้ฝ่าฝืนการชุมนุมสาธารณะโดยไม่แจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้ง หรือแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุมน้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท กรณีไม่สามารถแจ้งได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้แจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บังคับการตำรวจผู้รับผิดชอบพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร หรือผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดในจังหวัดอื่นแล้วแต่กรณีก่อนเริ่มการชุมนุม

5. ผู้จัดการชุมนุมไม่ดูแลการชุมนุมสาธารณะในการขัดขวางประชาชนอื่นที่จะใช้ที่สาธารณะ ไม่ดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจเพื่อมิให้ระบุตัวตนได้อย่างถูกต้อง เว้นแต่เป็นการแต่งกายตามปกติประเพณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

6. ผู้ชุมนุมสาธารณะหากฝ่าฝืนนำอาวุธ ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน หรือสิ่งที่จะนำมาใช้เป็นอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย บุกรุก หรือทำลาย ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ ชูเซ็นว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมอื่น หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะในการคุ้มครองความสงบของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะและการดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน

7. ผู้ใดไม่เลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ถ้าผู้นั้นเป็นผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ถ้าผู้นั้นเป็นผู้อยู่ภายในสถานที่ชุมนุม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

สรุป

การชุมนุมสาธารณะนับได้ว่าอยู่คู่กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีในการเรียกร้องต่าง ๆ หลายครั้งถูกมองว่าเป็นเกมส์การเมืองเพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม นอกจากสองฝ่ายที่ต่อสู้กัน ยังมีฝ่ายที่สามเข้ามาแทรกแซงเพื่อหวังผลทางการเมือง การชุมนุมสาธารณะจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและเปราะบาง สามารถกลายเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจเพื่อนำมาโจมตีกลุ่มผู้มีความคิดเห็นต่างได้ ซึ่งการชุมนุมและการแสดงออกทางความคิดเห็นมีวิวัฒนาการและพัฒนาไปมากเนื่องจากในปัจจุบัน

การนัดรวมตัวเพื่อมาชุมนุมสามารถทำได้ง่ายโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้า การโจมตีกันระหว่างสองฝ่ายหรือการปล่อยข้อมูลเท็จทางโซเชียลทำให้เกิดความเข้าใจผิดและสร้างความโกรธแค้นก็จะยิ่งทำให้การชุมนุมสาธารณะมีความเสี่ยงที่จะเกิดความรุนแรง จึงจำเป็นที่จะต้องรอบคอบในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแสดงความคิดเห็น ต้องคำนึงถึงความถูกต้องของกฎหมายและเพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคมและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

บรรณานุกรม

- คู่มือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558, สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.http://rtpstrategy.police.go.th/web2013/wp-content/uploads/2016/10/pdf/LawPublicGatherings_2558.pdf (สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2563)
- พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 63 ก (14 กรกฎาคม 2558) : หน้า 1
- พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558, แผนการดูแลการชุมนุมสาธารณะและกฎหมายลำดับรอง, หมวด 4 การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการดูแลการชุมนุมสาธารณะ, https://multi.dopa.go.th/mad/assets/modules/work_manual/uploads/e5160c983708cf46218235f7f832d9635d26b7d8f09141200151788218545952.pdf (สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2563)
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560). หน้า 3
 รณชัย โตสมภาค. ประชาธิปไตย, <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ประชาธิปไตย> (สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2563)
- ศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย, หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย. https://www.ect.go.th/dec/ewt_news.php?nid=71&filename=index (สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2563).
- สรุปพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558, สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, หลักเมืองออนไลน์, <http://lakmuangonline.com/?p=8949> (สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2563)